

Wa. 78.

6.1
5

FELICITER!
DECRETO ET AUTORITATE
MAGNIFICI JCTORUM ORDINIS
IN
PERANTIQUA ELECTORALI HIERANA
MARITUS HERES
MOBILIARIS,
SECUNDUM JURA SAXONICA
DELINEATUS

IN
DISPUTATIONE INAUGURALI
PRO

LICENTIA
DOCTORALI

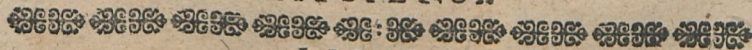
IN UTROQUE JURE
CONSEQUENDA

DIE NOVEMBR. ANNO 1677.

H. L. Q. C.

PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI
SISTITUR

A
M. QUINTO SEPTIMIO
FLORENTE RIVINO,
LIPSIENSI.

LIPSIÆ,

Recusa typis Joh. Christoph. Brandenburgeri, 1704.

231

ADJUVANTE DEO!
PRÆLOQUIUM.

TRistis ac luctuosa Liberorum dicitur hereditas, §. 2. I. de SCro Terryll, l. ult. C. de instit. & substit. l. ult. C. comm. de success. quam miserationis ratio Patri ac Matri, si turbato mortalitatis ordine præripiantur liberi, in solatium perpessa cladis defert, l. 7. §. 1. ff. unde liberi, l. 15. pr. ff. de inoff. testam. Acerbior certe ac magis molesta Conjugum videtur Successio, ex qua nonnunquam lucrum, sed quod magnitudinem damni exæquare, luctumque lenire haud potest, sentit pars superstes juxta dispositionem Legum Civilium. Equidem olim lege XII. Tabb. sibi invicem prorsus non succedebant Maritus & Uxor, cum neque in numero suorum heredum, nec Agnatorum essent, ad quos solos defuncti bona pertinebant, §. 1. I. de hered. quæ ab intest. def. pr. I. de legit. Agnat. success. Ceterum æquitate motus Prætor, deficiente omni parentum, liberorumve aut propinquorum successione, admittebat excluso fisco Conjuges, ipsisque bonorum possessionem ab intestato dabat, si modo justum & usque ad tempus mortis fuerat matrimonium, l. un. pr. & §. 1. ff. unde Vir & Ux. quæ successio Prætoria confirmata deinceps est per Impp. Theodosium & Valentinianum, l. un. C. eod. Benignius ad-

huc utrique Conjugum , si superstes inops & præmoriens Iocuples esset , consuluit Imp. Justinianus in *Nov. 53. cap. 6. & Nov. 117. cap. 5.* ex quibus desumpta *Auth. Præterea C. unde Vir & Ux.* quam adhuc hodie iis in locis, ubi alias Jus Saxonicum viget, quoad viduas ignobiles observari testatur Schultz. in *Synops. Inst. lib. 3. de Success. Conjug. lit. 2.* Berlich. *P. 3. Concl. 27. n. 13.* Richter *de succes. ab intest. sect. 4. membr. 4. n. 1.* Hahnus *ad Wes. tit. unde Vir & Ux. n. 3.* Sed in Electoratu Saxoniz, si ve pauper, si ve dives Uxor sit, existentibus liberis quartam indistincte capit, trientem vero, si liberi non adsint; collatis tamen utroq; casu bonis omnibus, tam quæ ad maritum attulit, quam quæ constante matrimonio acquisivit, una cum Utensilibus, *Const. Sax. XX. Part. 3.* Aliud obtinet, si vidua sit nobilis; Huic enim ex bonis defuncti debentur Utenilia si ve Gerada, sponsalitia largitas si ve Morgengaba, Commestibilia & pro ratione illatae dotis dotaliticium, *Sand-Recht lib. 1. art. 24.* Berlich. *P. 3. Concl. 28. n. 3. 85. 101. & 104.* Richter *d. tr. sect. 4. membr. 3.* MARITUS vero Saxonum Jure mobilia defunctæ uxoris capit, & inde HERES MOBILIARIS appellatur. Qua de re cum in præsentj paulo plenius atque curatius agere animus sit, invocamus Divinam Clementiam, ut feliciter cedere jubeat!

§. 1.

Maritum ut heredem mulieris mobiliarem delineaturi, circa Vocum putamina nequaquam nobis hærendum esse existimamus; quin potius ipsam sine ambagibus Grammaticis aggredimur rem, Maritique successionem à suis Causis describimus, quod sit Jus marito Jure Saxonico competens ad acquirenda defunctæ Uxoris Mobilia & quæ mobilium instar habentur.

§. 2. Generis loco, ceu in Accidentium Definitionibus fieri par est, ponitur FORMA, quæ hujus successionis in actu primo considerata est Jus, *arg. l. 3. §. 2. ff. de Honor. Possess.* Jus vero hic accipitur pro qualitate morali personæ ad aliquid juste habendum vel

vel agendum competente, prout definit Hugo Grotius *de J. B. & lib. 1. cap. 1. n. 4.* Sive: pro facultate ac potestate, quam quis jure ad aliquid habet. Vide Heinr. Hahnium *ad Wesenb. tit. de J. & J. n. 10. verb. Jus suum*, & *nam. 14. verb. varie quoque.* Hæc tamen facultas non est universalis in universum jus, quod defuncta habuit, ex quo quis heres proprie dicitur; sed est particularis in bona saltem mobilia ex peculiari Juris Saxonici dispositione competens, unde & Maritus non heres proprie dicitur, sed statutarius salutatur, Dan. Mollerus *Semestr. lib. 2. cap. 44.* Andr. Rauchbar *P. 1. quæst. 39. n. 31.* Carpzovius *P. 3. C. 21. D. 6. n. 9. & C. 23. D. ult. n. 7.*

§. 3. CAUSA EFFICIENS est vel Remota, vel Proxima. Remota est Jus Saxonicum commune. Textus in hanc rem extat *Land. Recht lib. 1. art. 31.* Stirbt das Weib bey des Mannes Leben / sie erbet keine fahrende Haabe / denn allein Gerad und Eigen / als sie das hat / an ihren Nachsten. Et *lib. 3. art. 76. verb.* Stirbet dann das Weib / der Mann behält alle des Weibes fahrende Haabe / das Gebeu aber / da die Frau innen toos / und die Gerabe behält er nicht.

§. 4. Propinqua est Consuetudo. Jus enim Saxonicum & in Saxonia nostra non aliter valet, quam in quantum usu forensi comprobatum, omnemque auctoritatem à sola observantia habet, ex qua etiam hujus juris intellectus & cognitio rectius, quam ex ipsis verbis hauriri potest, prout ex Hartman. Pistor. Andr. Rauchbar & Petro Heigio passim inculcat Benedicth. Carpzovius *P. 2. C. 31. D. 8. n. 4. P. 3. C. 11. D. 13. n. 10. & C. 35. D. 7. n. 2. Lib. 6. Resp. 73. n. 29. Process. Jur. tit. 8. art. 1. n. 15. P. 2. decis. 181. n. 19. & decis. 127. n. 16. Vol. Dissp. de Privileg. Elect. & Duc. Sax. de non appell. tb. 42. n. 22. segg. & de Donat. Gerada cap. 2. tb. 15. n. 19.* Adde Georg. Schulzen in *Prolegom. Synops. Instit. Imperial. in fin.* & Matth. Berlich *P. 3. Concl. 28. n. 43.*

§. 5. MATERIA est vel in qua, vel circa quam. Materia in qua sive SUBJECTUM est Maritus, qui post benedictionem sacerdotalem torum conjugalem est ingressus. Consensio enim thalami in foro Saxonico ad matrimonii consummationem præcise requiritur, *Land. Recht lib. 1. art. 45. verb.* Und tritt in sein Reich / wann Sie in sein Bette tritt Et *lib. 3. art. 45. verb.* Das Weib

ist auch Ihres Mannes Gemahlin aller der Ehren und Würdigkeit / die der Mann hat / zu hand / als Sie in sein Bette tritt. ubi Christoph. Zobel in *Addit. lit. e. & ad lib. 1. art. 31. lit. g.*

§. 6. Sponsus proinde ante ingressum tori nuptialis, licet Ecclesiastica copulatio, festivitatisque nuptialis celebratio jamjam peracta fuerit, non lucratur Sponsæ defunctæ mobilia, nisi id forte, quod tamen rarissime accidit, in pactis dotalibus expresse conventum, vel etiam, si per sponsum non stetit, quo minus matrimonium debito modo consummaretur, *Constit. Sax. XIX. Part. 3. ibique Carpzov. Def. 2. 3. 7. & 9.* nec non Dan. Mollerus, qui n. 6. exemplum Sponsæ ipso die nuptiali Erfordiæ post benedictionem ecclesiasticam ruina domus misere extinctæ refert.

§. 7. Sufficit autem sola post copulam sacerdotalem thalami concensio, vel etiam in lectum sponsæ appositio, wann die Braut dem Bräutigam ins Bette beygesetzt wird / quod inter personas nobiles & illustres servari solet, quamvis commixtio carnalis vel ob mutuum utriusque consensum, vel ob casum inopinato supervenientem, vel ob impotentiam sive naturalem, sive ex fascinatione natam, non intervenerit, Mollerus *l. c. n. 1. & lib. 3. Semestr. cap. 27. n. 2.* Berlich. *P. 3. Concl. 25. n. 33. seqq.* quia tamen quoad impotentiam distingvit, utrum maritus ad congregiendum prorsus sit inhabilis, an vero ab ope medica, aut ex ulla alia ratione impedimenti remotio & integra coëundi facultas sperari possit.

§. 8. Sed rectius Berlichii distinctionem negligit ac rejicit Carpzovius *l. c. def. 1.* Nec obstat, quod verba Juris Saxonici cum effectu sint intelligenda non de nuda concensione thalami, sed potius de consuetudine conjugali per illam significata. Nam Jus Saxonicum, tanquam statutarium, secundum literam strictè est accipiendum & ita explicandum, quo minus recedatur à Jure Civili, Carpzov. *P. 3. Decis. 295. n. 30. seq. & in Pract. Criminal. P. 2. 9. 53. n. 28.* Quod autem ad Prætoriam aut Civilem Conjugum successionem suffecerit olim, si pure & simpliciter in ipsum matrimonium fuerit consensum, etiamsi copula carnalis nondum accesserit, per *l. 15. ff. de condit. & demonstr. l. 30. ff. de R. J. l. 22. C. de Nupt. contra Andr. Kohl de success. Conjug. p. 1. n. 11. & p. 2. n. 6. & seqq.*

&c

& Richter. *ad Auth. Præterea C. unde Vir & Ux. n. 21.* evincunt Schultze in *Synops. Instit. lib. 3. rubr. de Success. Conjug.* Wilhel. Ludwel, in *Comment. ad l. 5. C. de bonis qua liber. p. m. 579.* Dn. Struvius in *Synragm Jur. Civil. Exercit. 38. tb. 39.* & Dn. Stryk. *de success. ab intest. cap. 5. art. 1. §. 6. & 38.*

§. 9. Præterea quoque quoad hanc Saxoniam mobilium successione nulla in marito inopiæ, aut divitiarum habetur ratio, Schneidewin. *ad tit. 1. de hered. qua ab intest. def. rubr. de success. int. Vir. & Ux. n. 27.* Berlich. *P. 3. Concl. 29. n. 42.* Carpzov. *P. 3. C. 23. D. 11.* Hahnus *ad Wesenb. tit. unde Vir & Ux. n. 3.* Dn. Stryk. *d. cap. 5. art. 3. §. 3.* Quod secus est de Jure Civili, *Auth. Præterea C. unde Vir & Ux. Nov. 53. cap. 6. Nov. 117. cap. 5.* quamvis non desint Dd. qui quoad mariti successione *Nov. 53.* per *Nov. 117.* correctam existimant, Cujacius *ad dist. Nov. 53. in fine*, Rittershusius *ad Novell. p. 7. cap. 17. n. 9.* Colleg. Jur. Argent. *tit. de alim. & cib. legat. tb. 5. n. 11. & tit. unde Vir & Ux. tb. 3.* Wissenbach. *ad Instit. Disp. 30. tb. 51.* Ab histamen non immerito discessum faciunt Gailius *lib. 2. obs. 98. n. 5.* Ludwel. *Exercit. Justin. x. tb. 5. lit. b.* Kohl *d. p. 2. n. 70.* Richter *ad d. Auth. n. 6.* Brunneinan. *in Cod. ad d. Auth. Berlich. d. Concl. 29. n. 18. & Concl. 26. n. ult.* Dn. Struvius *d. Exercit. tb. 39.* & Dn. Stryk *i. c. §. 37.* secuti Glossam *ad d. Nov. 117. cap. 5. lit. r. §. In talibus.* Nam distinguendum omnino est inter Quartam in casu repudii injusti missi debitam, & inter Quartam in casu inopiæ superstiti Conjugi concessam: Illam ademit marito Imperator in *d. Nov. 117.* non hanc, uti ex connexionem verborum finalium hujus Novellæ satis patet.

§. 10. Nec etiam hic attenditur, an Maritus sit nobilis, an plebejus, cum Jura Saxonica, quæ ipsi defunctæ uxoris mobilia tribuunt, generaliter & indistincte loquantur. Generalia vero generaliter esse intelligenda docet Glossa *ad l. 1. §. 2. ff. que in fraud. credit. lit. g. & ad Nov. 18. cap. 6. lit. f.* Hoc ipsum minus dubii in Electoratu Saxonico habere apparet ex D. Elector. Augusti *Part. 3. Constit. XXII §. Wo es sich ic. verb. Weil dem Manne nach Sachsen Recht die Sachen gebühret / juncto §. seq. verb. Unter Adels Personen und unter Bürgern.* Conf. Schneidewin. *l. c. n. 26.* Berlich. *d. Concl. 29. n. 41.* Carpzov. *P. 3. C. 23. d. 16.* Quoad viduas autem hanc gene-

generis differentiam, an maritus nobilis, an ignobilis fuerit, probe observari, constat ex *supra dictis in Præloquio*. Denique non alia successione ratio est in ministris Ecclesiæ, quam laicis & plebejis, si de hereditate prædefunctæ uxoris agatur, Carpzov. in *Jurapr. Consistor. lib. 3. tit. 1. def. 10. n. 1.*

§. 11. Materia circa quam sive OBJECTUM sunt res mobiles, sive sint proprie, sive per Analogiam, aut saltem fictione juris tales. Illæ describuntur, quod sint res, quæ integræ vel salvæ de loco suo moveri & in alium transferri commode possunt, Dn. Struvius in *Syntagm. Jur. Civil. Exercit. 3. th. 82.* sive sint naturaliter sese moventes, sive ab alio movendæ. Moventium enim atque mobilium distinctio non semper in jure nostro observatur, l. 15 §. 2. ff. de *acquir. vel amit. possess. l. 93 ff. de V. S. ibique* Arnold. Corvinus pag. m. 138 & Wissenbach. n. 1. §. 3. Joh. Suevius de *Res. & Verb. signif. libr. 2. p. 323.* Ludwel. *Exerc. Justin. V. th. 1. lit. c.* Hahnus ad *Wesf. tit. de R. D. n. 4. verb. aut mobiles.* Eckolt. ad *ff. tit. de R. D. §. 16.* Dn. Stryk d. *cap. 5. art. 3. §. 3.* Res vero analogice Mobiles dicuntur, quæ sua natura neque mobiles, neque immobiles sunt, rebus tamen mobilibus accensentur, quia aut ipsis inhaerent, aut ad petendas eas competunt, Hahnus *l. c.* Struvius d. *Exercit. 3. th. 85.* Denique Res fictione juris Mobiles vocamus illas, quæ in se quidem immobiles sunt, ob certum tamen respectum instar mobilium habentur.

§. 12. Hisce præsuppositis, constat ad Maritum post mortem Uxoris pertinere: I. ACTIONES pro rebus mobilibus competentes. Quamvis enim Actiones, ut & cætera incorporalia jura à rebus & mobilibus & immobilibus separentur, l. 2. §. 3. *C. de quadrienn. præscript. l. 1. C. de prætor. pign. l. un. §. 7. C. de Rei Ux. Act.* Wissenbach. ad *ff. tit. de R. D. disp. 4. th. 39.* nec proprie mobilium & immobilium nomine veniant, Coll. Jur. Argent. *tit. de R. D. th. 51.* Hahn. ad *Wesf. l. c.* Si tamen statutum, aut alia necessitas urgeat, ut ad alterutrum divisionis membrum referantur, pro substrata materia inter res vel mobiles, vel immobiles sunt connumerandæ, Schneidewin. *l. c. n. 37.* Mollerus ad *P. 3. Const. 23. n. 1. & 2.* Bachovius de *Pignor. & Hypoth. lib. 1. cap. 6. n. 2.* Berlich. *P. 3. Concl. 33. n. 5.* Ludwel.

wel *l. c.* Carpov. *P. 3. C. 23. D. 8. n. 7. seqq. & C. 24. D. 1. n. 1. 2. 3.*
Eckolt. *l. cit. §. 17.*

§. 13. II. *ANIMALIA* à defuncta Uxore possessa, & quidem non ea solum, quæ gregatim pascuntur, qualia sunt equi, muli, asini, oves, boves, capræ, sues, §. 1. *l. de L. Aquil.* sive operarum, fundique instruendi gratia fuerint comparata, Berlich *P. 3. Concl. 30. n. 13.* sive pro annuo fructu in pecunia, vel lacte, aut etiam butyro & caseis solvendo elocata, Idem *P. 3. Concl. 29. n. 51.* Carpov. *P. 3. C. 23. D. 12. n. 4.* sed etiam catelli, pavones, psittaci, apes, anseres, gallinæ, columbæ, ut & pisces, marito debentur.

§. 14. Nec est, quod quoad Pisces hic distinguamus, utrum propagationis, an custodiæ tantum causa in vivariis reperiantur; qua distinctione communiter utuntur Dd. Gothofredus *ad l. 15. ff. de Act. Emt. & Vendit. lit. b.* Ludwel. *l. c.* Hahn. *l. c. verb. Vel ad jus incorporale.* Colleg. Jur. Argent. *l. c. 1b. 55.* Eckolt. *l. c.* Wiffenbach. *ad ff. d. tit. de Act. Emt. Disp. 37. 1b. 1.* Nam hæc distinctio in *l. 15. in fin. ff. de Act. Emt.* juncta *l. 62. §. 1. ff. de usufr. l. 3. ff. de divers. tempor. præscript.* aliisque Juris Civilis textibus vix ac ne vix quidem fundata est, nullaque sufficiens nos cogit ratio, ut quoad præsentem casum hanc in piscibus differentiam admittamus, quæ in ovibus, bovis, aliisque pecudibus, quamvis & ea multiplicationis & perpetui usus causa alantur, locum non habet.

§. 15. Nec quicquam nos movet, quod pisces, qui piscinis in spem gentis squamigeræ ac redditus, quæstusque gratia includuntur, pro fructibus pendentibus haberi debeant, ac proinde pars fundi censeantur, *arg. l. 44. ff. de R. V. Conf. Carpov. P. 3. C. 32. D. 26. n. 2.* quæ una cum fundo ad defunctæ uxoris heredes pertineret. Nam unde quæso poterit probari pisces esse ejusmodi fructus pendentibus, qui prædium sequi necesse haberent? Quin potius contrarium ex *l. 16. ff. de Act. Emt.* clarissime apparet, pisces non magis esse fundi, quam (NB.) pullos & cetera animalia, quæ in fundo sunt. Erunt ergo pisciculi minuti, *der junge Saß*/fructus piscium oviparorum, *der reiche Fische*, sicuti agni ovium, §. 4. *l. de Usu & Habit. l. 12 §. 2. ff. eod.* quos tamen nemo mobiliu numero eximit. Pisces vero ovipari cum non ita destinentur ad generationem, ut ipsis

B

per-

perpetuo in piscinis sit manendum, sed quodcumque domino liberit, capiuntur, gulæque accommodentur, nihil impedit, quominus, ut cetera animalia, marito deberi statuamus. Et hoc ipsum eo magis afferendum erit, si superstitute uxore maritus piscinas piscibus repleverit, siquidem ita & operam suam atque impensas contulit. Zobel in *Addition, ad l. 3. Pand. Recht art. 76. lit. d.*

§. 16. Aliam adhuc quoad pisces distinctionem adhibent Dd. in decidenda quæstione: Utrum in feudis defuncto vasallo ad heredes allodiales, an feudales pertineant pisces? Nimirum cum Piscatio plerumque elapso demum triennii spatio fieri soleat, inde respiciunt tempus, quo obiit Vasallus, utrum propinquius sit piscationi, an illi tempori, quo pisces stagno fuere à defuncto immissi: priori casu pisces allodialibus heredibus deberi, posteriori vero cedere fundo asserunt Ludwel in *Synops. Jur. Feudal. cap. 12. p. m. 254. Richter P. 1. Decis. 56. n. 9.* Et hanc opinionem longa pronuntiandi consuetudine in foro Saxonico esse receptam testantur Mollerus *ad P. 3. Const. 32. n. 8.* Berlich *P. 3. Concl. 45. n. 25.* Carpzov. *P. 3. C. 32. D. 26. n. 8.* Quamvis dubitari adhuc possit, an & ea tam indifferenter sit admittenda; cum non omnes indistincte res mobiles, ad fundi instructionem pertinentes, restituenda sint heredibus feudilibus, sed illæ tantæ, quæ simul cum fundo in feudum datæ sunt. Quas vero ipse vasallus post feudum concessu sibi comparavit, ea ad hæredes allodiales omnino transeunt, Dn. Struvius in *Syn. agm. Jur. Feudal. cap. 6. tit. 12.* Transibunt ergo & pisces ad eosdem, nisi piscinæ piscibus repletæ in feudum concessæ vasallo fuerint.

§. 17. Videbimus paucis, an & quoad successionem mariti mobiliarem hæc similiter locum invenire queant? Dicendum, quod non, propter rationis diversitatem, quam hic subesse liquet. Constat enim fundo in feudum dato animantia quoque ac instrumenta, nec non alia mobilia, quæ ibi ad fundi instructionem reperiuntur, à quibus nec pisces excludendi, arg. *l. 2. C. de V. S.* simul data in feudum intelligi, Ludwell. *l. c. p. 252.* & Dn. Struvius *l. c.* Ob hanc postea rationem defuncto vasallo heredes allodiales tenentur heredibus feudilibus ad restitutionem eorum mobiliun, quæ ab initio cum fundo in feudum data fuerunt, & scilicet ex jure benigno

nigno pro ratione temporis pifcatione fruuntur. Aliud obtinet in mariti fucceffione mobiliari, fi defuncta uxor in ftructum prædium poffedit. Lucratur enim Maritus jure ftatutario, ubi nec pifces excepti, omnia indiftincte mobilia, five ea ab uxore conftante matrimonio comparata, five etiam in focietatem conjugalem cum ipfo fundo illata fuerint, Berlich. P. 3. Concl. 29. n. 52. Richter Vol. 2. Confil. 164. n. 10.

§. 18. III. *ANNUI REDITUS* five è bonis immobilibus, five ex fola obligatione personali quotannis debeantur, fi eorum dies cefferit, quia exigibiles funt, ad maritum fupertitem pertinent, *Conftit. Saxon. XXIV. Part. 3. §. ult. verf. Was zur Zeit der Frauen Abfterben betagt und gefällig gewesen / daß folches dem Manne bleibe* ibique Carpzov. Def. 5 Berlich. P. 3. Concl. 34. n. 36. Quod fi uxor ante folutionis diem obierit, reditus annui exigibiles pro rata temporis portione inter maritum & heredes dividi debent, arg. l. 7. §. 1. ff. fol. matrim. l. un. §. 9. C. de Rei Ux. Ad. *Conftit. Saxon. XVI. Part. 3. Berlich. l. c. n. 37. Carpzov. P. 3. C. 24. D. 6.*

§. 19. Porro annui reditus cedunt lucro mariti ad inftar mobiliium, etiam fi in perpetuum funt conftituti, fi ex re modico tempore duratura folvantur, Berlich. d. Concl. 34. n. 41. Carpzov. d. Def. 6. n. 5. vel etiam, fi evidenter, aut certe verifimiliter conftet, venditorem ejusmodi reditus brevi tempore, poftquam conftituti fuere, redempturum effe, Berlich. l. c. n. 33. Carpzov. d. l. Def. 4. n. 2. vel denique fi conftante matrimonio ex pecunia dotali, quam maritus quoque poft mortem uxoris lucratur, fuerint comparati, Berlich. l. c. n. 45.

§. 20. Ipla vero annuorum redituum fors pro re immobili habetur, d. *Conft. Sax. XXIV. Part. 3. verf. Solches Geld / nehmlichen Sors ipfa und die Haupt Summa vor ſich ſelbſt / ſoll vor unbeweglich Gut gehalten werden / quoniam irrevocabiliter & ita in perpetuum alienata eſt, ut eam ementes etiam agendo repetere non valeant, niſi forte venditor fit in mora præſtandi reditus, c. 1. §. 2. de emt. & vendit. in Extravag. Commun. Ordinat. Polit. de An. 1548. & 1577. tit. Von rucherlichen Contracten. §. Und nach dem. verb. Die Loſtkündigung der Gültverfchreibung auf Wiederkauff / wie Wiederkauffes*

Nicht/ soll bey dem Verkäufer/ und nicht bey dem Käufer stehen/ unan-
 gesehen/ wie dieselbige Gültverschreibung gestellet ist. Frantzkiius *lib. 1.*
Resolut. 1. n. 46. Hahniius *ad Wesenb. tit. de Usur. & fructib. n. 14.* Dn.
 Struviius in *Syntagm. Jur. Civil. Exercit. 27. th. 61.*

§ 21. Non obstat, quod venditoribus redituum redimibilium
 liceat, quodocunque velint, eam pecuniâ summam, quam ab em-
 toribus acceperant, ipsis reddere, & eo ipso ab ulteriori census
 præstatione sese penitus liberare, *d. c. 1. & 2 de Empt. & Vend. in Ex-*
travag. commun. Ex quibus videtur inferri posse, quod Sors bonis
 mobilibus annumerari debeat, quoniam respectu venditoris defi-
 ciat perpetuitas atque longi temporis duratio, propter quam ta-
 men reditus redimibiles rebus immobilibus accensentur. Berlich
l. c. n. 16. & 18. Sed salva res est, si dicamus hoc ipso nondum de-
 strui perpetuitatem, cum incertum sit atque dubium, utrum fu-
 tura unquam sit reluitio, an non: quæ vero dubia sunt, utrum sint
 perpetua, an temporaria, intelliguntur esse perpetua, *l. 56 ff. de*
condict. indeb. Carpzov. *d. Confl. 24. Def. 3. n. 3. & 4.* Accedit,
 quod dependeat ex libero venditoris arbitrio, an & quando redi-
 tus annuus redimere velit. Paria autem sunt, aliquid esse ad be-
 neplacitum & aliquid esse in perpetuum, Berlich. *l. c. n. 27.*

§. 22. IV. DONA NUPTIALIA, quæ in pecunia vel aliis rebus
 mobilibus consistunt, præmortua uxore marito cedunt, & quidem
 integra, si sponsæ parens nuptiales sumtus impendens, omnia ea,
 quæ nuptiarum tempore præsentata fuerint, in dotem computave-
 rit, eaque sponsus dotis lege acceptaverit. Extra hunc casum
 maritus, tanquam mobilis heres, dimidiam saltem partem do-
 norum lucratur, alteram vero proprio jure sibi habet, *Constit. Sax.*
XXII. Part. 3. ibique Mollerus *n. 2.* & Carpzov. *Def. 3. n. 4.* non ha-
 bito respectu, an pro more regionis, vel ratione datæ occasionis,
 alterutri saltem Conjugum oblata dona fuerint, Berlich. *P. 3. Concl.*
32. n. 8. Carpzov. *ad d. Confl. Def. 1. n. 7. seq. Philippii ad Decis. Elect.*
LI. Obs. I. n. 3. Hahniius *ad Wes. tit. de jure dot. n. 11. in fine.*

§. 23. V. DOS post obitum Uxoris, exclusis defunctæ heredibus,
 manet ipsius mariti, si modo in numerata pecunia aliisve mobilibus
 consistit, sive jamjam realiter exsoluta, sive promissa tantum fuerit,
 Berlich.

Berlich. *P. 2. Concl. 29. n. 21.* Carpov. *P. 2. C. 2. D. 3. n. 8.* in tantum, ut & Usuræ ab ipso nuptiarum die, si dotem pater promiserit, si vero vel mater, vel alius cognatus, aut plane extraneus sponderit, elapso demum à die factæ promissionis biennio, marito debeantur, *l. ult. §. 2. C. de jure dot. Carpov. P. 2. C. 52. D. 14. & P. 3. C. 23. D. 4.* Dn. Stryk. *d. tr. cap. 5. art. 3. § 4.* Nec solum dos pure promissa ad maritum spectat, sed etiam, si in certum diem facta dotis est promissa, licet uxor ante destinata solutioni diem è vivis decedat, Andr. Rauchbar *Part. 1. Quest. 31.* Berlich. *d. Concl. 29. n. 26. seq.* Carpov. *P. 3. C. 23. D. 5.* Aliud dicendum, si sub conditione dos promissa, uxor vero ante conditionem existentem & adimpletam in vivis esse destinat, Berlich. *d. Concl. 29. n. 34.* Carpov. *d. l. def. 6.* Dn. Stryk. *l. c.*

§. 24. VI. Quinam FRUCTUS marito cedant, disquirendum erit. In antecessum vero notandum, fructus esse duplicis generis, alios civiles, alios naturales, & hos iterum vel naturales in specie sic dictos, vel industriales. Singulorum descriptiones vide apud Wesenbecium *in ff. tit. de Usur. & fructib. n. 16.* Ludwel. *Exercit. Justin. IV. cb. 6. lit. f.* Coll. Jur. Argent. *d. tit. de Usur. & fructib. lb. 36.* Richter. *Part. 1. Decis. 56. n. 1. & 2.* Eckolt. *ad d. tit. de Usur. §. 12.* De civilibus, quales sunt usuræ, pensiones ædium, prædiorum, hortorum & similiarum, census, decimæ, annique redditus, Carpov. *P. 3. C. 32. D. 19. n. 1.* iudicium fieri potest ex dictis *supra §. 18.* Naturales vero, qui à sola natura, hominis opera parum, vel omnino non cooperante, proveniunt, v. g. gramina, poma, pira &c. non lucratur maritus, nisi jamjam perceperit. Præjudicium recitat Carpovius *P. 3. C. 32. D. 23. in fine.* Par ratio est olivarum, quas lucratur maritus, licet immaturas legerit, *arg. l. 42. ff. de Usu & usufr. leg. inde & eas fructibus naturalibus de cibus annumerari, quam in iusticialibus, quod facit Eckolt. l. c. probabile est.*

§. 25. Fructus industriales ex defunctæ uxoris agro sato & raris subacto adjudicantur marito, non qua tali, sed mercedis loco pro labore & cultura, cujus solius, non etiam perceptionis, rationem habent Jura Saxonica, Land. *Recht lib. 3. art. 76. verb. Sitra bet aber die Frau nach der Saat, als die Egde das Land bestrichen / die Saat ist ihres Mannes.* Et *lib. 2. art. 58. verb. Des Mannes*

Saat / die er mit seinem Pflug wircket / die ist verdient / *Constit. Sax. XXXII. Part. 3. verb.* Do ein Weib liegende Gründe hat / und ver- stirbet nach der Saatzeit / so behält der Mann die Früchte / *ibique Carpzov. def. 6. Berlich P. 3. Concl. 43. n. 49. Richter Vol. 2. Conf. 333. n. 15. seqq. Et de Success. ab intest. sect. 4. membr. 2. n. 5. 6.*

§. 26. Sed quid dicendum de Vinearum fructibus sive Uvis , quas fructibus industrialibus rectissime accensent Berlich. *Part. 3. Concl. 43. n. 62. Carpzov. ad d. Conf. 32. Def. 8. n. 1.* Lucratur & eas pro cultura maritus , si modo maximus labor fuerit absolutus , Urbanique dies , qui in 25. Maji incidit , præteritus , per text. *Land. Recht lib. 2. art. 58. vers.* Dann arbeitet ein Herr *ic.* Qui textus quidem loquitur de casu speciali , quando nimirum Dominus ante pubertatem vasalli vineam coluit ; ceterum ob generalitatem rationis ad præsentem casum accommodari debet. Et hæc nostra sententia haud obscure confirmatur Responso Dicafterii Jenensis mense Januario An. 1626 , quod recitat Richter *d. tr. de Success. ab intest. l. c. verb.* So ist das Getreide und Wein / so auf des Weibes eingebrachten Feldgütern erwachsen *ic.*

§. 27. VII. GERADAM de Jure Saxonico communi ad Maritum non pertinere , ac proinde etiam ea , quæ de mobilibus , hinc inde dicuntur , semper exceptis rebus ad Geradam pertinentibus , esse intelligenda , satis innuunt expressa textuum verba *supra §. 3. allegatorum.* Derogant tamen Juri communi Statuta quarundam Civitatum , quale nuperrime Anno 1672. ex Confirmatione Serenissimi Electoris promulgavit & Academia & Senatus Lipsiensis. Sancitum in eo est *art. 1. §. 1.* quod uxor , si sine filia , vivente quamvis proxima cognata , sub qua & matrem comprehendimus , *l. 10. §. 12. ff. de gradib.* decedat , nihilominus omnem Geradam ad maritum transmittat , adeo , ut nec Niffel-Gerada , duæ scilicet defun- ctæ vestes pretiosiores , lectus ab optimo secundus , duo pulvina- ria , duo linteamenta cum strangulo sive lecti operatorio , quæ ante ex Statuto quoque Lipsiensi , vel potius consuetudine danda erant , teste Carpzovio *P. 2. C. 14. D. 51. n. 6. 7. Et lib. 6. Resp. 49. n. 2. Philippi ad Decis. Elect. XXII. Obs. 1. n. 3.* hodie proximæ cognatæ debeatur.

§. 28.

§. 28. Quod si Maritus concurrat cum filiabus, inspiciendum, an sint ex priori, an ex posteriori defunctæ matrimonio. Si enim cum filia sua una vel pluribus succedit Pater in Gerada Uxor, dividit saltem lectos & linteamina, vestes ve & ornatus muliebris, nec non reliqua ad Geradam pertinentia, manent solius filia, d. art. 1. §. 2. Si vero cum privigna vel privignis Gerada dividenda est, tunc dimidia pars plenæ Geradæ marito attribui debet, d. art. 1. §. 2.

§. 29. Adscribamus ipsissima hu us Statuti verba, cum forsitan in omnium manibus non sit: *Artic. l. §. 1.* Wann einem Manne sein Ehemweib stirbet / und keine Tochter hinterlässet / so soll solches Weibes volle Gerade / ungeachtet dero Mutter oder andere Nissiel in aufsteigender oder sitzwärtiger Linie annoch vorhanden / auf dero überlebenden Ehemann fallen / und er dieselbe ohne Wiederrede behalten / hiezo von auch einige Nissielgerade auszuantworten keines weges schuldig seyn. §. 2. Verliess aber das Weib einz oder mehr mit dem überlebenden Ehemanne erzeugete Tochter / so sollen solche Töchter die vorhandene Betten und alles leinen Geräthe mit besagtem überlebenden Ehemanne / ihrem Vater / theilen / und demselben davon die Helffte abfolgen lassen / die andere Helffte aber / so wohl allen weiblichen Schmuck / Kleider und was sonst zur Gerade mehr gehdrig / vor sich alleine behalten / inmassen denn in diesem Fall der Witber oder Vater von dem jenigen / so aussere den Betten und leinen Geräthe anzutreffen / etwas zu fordern nicht befugt ist. §. 3. Hinterliesse das Weib zwar keine mit dem überlebenden Ehemanne / jedoch aber eine oder mehr aus voriger Ehe erzeugete Töchter / so soll die Helffte dero vollen Gerade auf den Witber oder überlebenden Ehemann / die andere Helffte aber auf die Töchter voriger Ehe kommen und fallen.

§. 30. Est adhuc Casus in præsentî Statuto non expressus, an scilicet & quomodo maritus Geradam participet cum filiabus, quas defuncta uxor ex utroque matrimonio superstites reliquit, ob und wie der Vater die Gerade mit den Stieff- und seinen rechten Töchtern theile? Cujus decisio nos non parum torquet. Si enim rigorem Juris inspiciamus, videtur dicendum, quod maritus hoc casu plane sit à Gerada excludendus secundum dispositionem Juris Communis Saxonici, quam toties sequi solemus, quoties de casu dubio in Statuto nil reperitur expressum. Statuta namque con-

contra Jus Commune, ultra Casum, de quo diserte loquuntur, non sunt extendenda, Carpzov. P. 2. C. 14. D. 52. n. 6. lib. 3. Resp. 29. n. 9. l. 6. Resp. 39. n. 7. Richter P. 2. Decis. 79 n. 89. P. 3. Decis. 142. n. 10. Vol. 2. Consil. 110. n. 12. Cons. 166. n. 16. Cons. 172 n. 4. & 6.

§. 31. Ceterum si ipsam æquitatem & intentionem Eorum; qui Statutum condiderunt, respicimus, admittendus quidem erit maritus, præsertim cum & Statuta ad casus similem rationem habentes applicari possint, ita ut non dicatur fieri extensio, sed comprehensio, per ea, quæ prolixè ac satis erudite docet Richter Vol. 2. Conf. 395. n. 2. seqq. Verum enimvero qualis sit instituenda Geradæ divisio, id sane controversia non caret. Supponamus exemplum: Moritur uxor relicto marito & duabus filiabus ex priori, tribus vero filiabus ex posteriori matrimonio: Hujus Gerada in lectis ac linteis consistens sit 200. florenorum, reliqua vero Gerada, nimirum vestes, catenæ, armillæ &c. æstimetur pro 500. florenis. Quoad priorem 200. floren. summam dimidia pars mariti erit, arg. §. 2. & 3. Statuti Lipsiensis, an vero ex posteriori 500. floren. summa quid lucretur, non adeo expeditum est.

§. 32. Primo intuitu videbatur dicendum, quod ante omnia respectu privignarum *juxta* §. 3. in duas æquales partes dicta summa sit dividenda, non aliter ac si quinque privignæ adessent, quarum qualibet 50. florenos acciperet. Deinde residuos 250. florenos iterum subdividendos esse similiter in quinque partes, ita ut maritus loco duarum privignarum duas quoque portiones acciperet, reliquas vero tres filiabus suis relinqueret. Neque has de facta sibi injuria conqueri posse, ac si integra 250. floren. summa ex persona Patris, quem ipsæ prorsus excluderent *juxta* §. 2. ipsis deberetur, cum potius earum pater ex personis privignarum lucrum quoddam sentire debeat.

§. 33. Et hæc opinio non adeo à Jure Civili abluere videtur, ubi maritus dispari defunctæ beneficio uti solet, quale exemplum occurrit in l. 3. C. de bonis matern. ubi pater, si deceserit mater relicta liberis partim emancipatis, partim in potestate adhuc existentibus, respectu priorum saltem in virilem Ususfructus portionem vocatur, sed ratione posteriorum, omnium bonorum filiiis nondum emancipatis quæsiturum Ususfructum habet.

Simili

Simili modo resolvunt Dd. quæstionem Juris de marito inope, succedente cum liberis ex utroque mulieris matrimonio, quòd scilicet portionem suam pro ratâ liberorum primi conjugii jure proprietatis, pro ratâ vero liberorum secundi matrimonii quoad Usufructum tantum habere debeat, Andr. Kohl. d. *Tr. de Success. Conjug. part. poster. num. 91.*

§. 34. Sed vix est, ut hæc quoad successionem statutariam admittamus. Quamvis enim Jura generalia ad casus non expressos accommodari debeant, jura tamen specialia, si contra jura communia recepta sunt, ad consequentias produci nequeunt, nisi in illis casibus, ubi fortè juri singulari fraus fieret, quod ipsum tamen hic metuendum non est, *l. 14 ff. de Legibus*, & ad eam Dn. Gerh. Feltman *in amplissimo Commentario ad ff. qui Lipsiæ prelo subjectus propediem lucem publicam aspiciet*, num. 10. Axioma verò Dd. quòd quis sæpè ex alterius persona adipiscatur aliquid, quod ex sua persona consequi non posset, *l. 10. pr. ibique Glossa ff. quomodo servit. amit. l. 3. in fine ff. quæ res pign.* cum in causis tantum individuis rebusque inseparabilibus procedat, Andreas Kohl *l. c.* in Gerada, quæ dividi potest ac solet, adhiberi nequit. Ut taceam, hoc ipsum eadem facilitate de privignis pronunciari posse, quod ex persona sororum uterinarum excludant vitricum in præsentî casu quoad totam 500. floren. summam, quæ æqualiter, non habito respectu prioris vel posterioris matrimonii, inter quinque sorores distribuenda esset.

§. 35. Sed nolumus hoc jus ex persona tertii competens, fundamenti loco huic decisione substernere; quin potius hæc ipsam sententiam, quòd maritus hoc casu nihil amplius lucretur, quàm si omnes propriæ filix essent, ex natura Statutorum defendimus. Admittamus ergò maritum quoad lectos & lintea, cum neque §. 2. neque 3. eum prohibeant, ita ut magis dimidiam partem ex his ipsi adscribant, sive succedat cum suis filiabus, sive cum privignis. Quoad vestes verò ornatum muliebrem ac cetera ad Geradam pertinentia, vacuæ manus ei maneant; cum nostrum non sit in casibus dubis atque incertis, & ubi de mente Sancientium constare nequit, per subauditos intellectus supplere ea, quæ Statutum contra jus commune disponens discretis ver-

C

bis

bis ac certa demonstratione non dicit, Richter *Part. 2. Decif. 76. num. 89.*

§. 36. VIII. **IMMOBILIA** interdum instar mobilium in foro Saxonico lucratur Maritus, quamvis regulariter in immobilibus succedere nequeat, per clarissima verba textuum *suprà* *th. 3.* adscriptorum, quorum generalitas luculenter evincit, quòd nec iis in casibus, ubi uxor vel nulla, vel non sufficientia ad quantitatem, *Authenticæ Præterea. C. unde Vir & Ux.* reliquerit mobilia, quicquam ex immobilibus bonis marito inopi sit adjudicandum, Mollerus *ad Const. 21. P. 3. n. 14.* Carpov. *P. 3. C. 23. D. 24.* Dissentiunt Schneidewin & Schultze *ad tit. 1. de hered. que ab intest. def. rubr. de success. inter Vir. & Ux. l. 6.* Berlich. *P. 3. Concl. 29. n. 69.* Dn. Stryk. *d. cap. 5. sect. 3. §. 9.* Dn. Castel. *in Spec. Jur. Ux. cap. 25. n. 277.* Ulterius adhuc dissentiendo progressus est Richter *d. sect. 4. membr. 2. n. 55. 56. & 57.* dum indistinctè & sine consideratione inopiæ aut divitiarum marito quartam partem bonorum immobilium de Jure Saxonico asserit, si uxor nulla reliquerit mobilia. Sequitur hanc opinionem Dn. Struvius *in Syno. Jur. Civil. Exercit. 38. th. 41* eamque in Archi-Episcopatu Magdeburgensi pronunciando observari, patet ex Richter *d. Sect. 4. membr. 1. n. 13.*

§. 37. Cedunt autem marito uxoris mobilia, si æstimatò in dotem data; cùm æstimatio Emptionem-Venditionem faciat, ita ut maritus pretium bonorum immobilium, non ipsa bona in dotem accepisse præsumatur, *l. 10. ff. de jure dot.* Zanger *de Exception. P. 3. cap. 11. n. 85.* Berlich. *P. 3. Concl. 29. n. 74.* Carpov. *P. 3. C. 23. D. 26. & lib. 1. Resp. 106. n. 9.* Dn. Struvius *d. th. 41.* Dn. Stryk. *d. cap. 5. sect. 3. §. 8.* Et hæc æstimatio bonorum dotialium ab initio statim adjici debet; si enim ex intervallo & matrimonio jamjam consummato facta, nihil juris quoad successionem in maritum transfert, cùm tantum taxationis causâ ad conservandam inter liberos æqualitatem, instituendamque commòdius divisionem adhibita censeatur, Berlich. *l. c. n. 75. 76.* Carpov. *ad d. Const. D. 27 & d. Resp. n. 13.* Idem quoque videbatur dicendum esse, si fundus ab initio quidem æstimatò in dotem daretur, sed cum hac conventionione, ut mulieri liceret, vel ipsam

ipfam repetere rem, vel ejus aflimationem, *d. l. 10. § 6 ff. de Jure dot.* Hæc enim mulieris electio id juris videbatur in heredes transferre, ut ipsi, si vellent, fundi dotalis, cujus alienatio marito interdicta erat, *l. 1. C. de fundo dot. juncta l. un. §. 15. C. de R. H. Ad.* restitutionem petere possent. Sed rectius etiam talem fundum marito assignamus, cum in conventionibus, præcipuè præter tenorem juris communis initis, strictè sit inharendum verbis, quæ quia in proposito casu solius mulieris, non etiam heredum, mentionem faciunt, hinc etiam non his, sed illi soli electionis jus competet.

§. 38. Porro Immobilia, quæ maritus ex pecunia dotali suo nomine comparavit, ipsius mariti sunt, nec ea heredibus uxoris restituere cogitur, *l. 12. C. de jure dot. Berlich. l. c. n. 82. Richter d. S. 4. m. 2. n. 17. Dn. Struvius d. th. 41.* Res enim non succedit in locum pretii, *l. 25. §. 1. ff. de hered. petit. Richter Vol. 2. Conf. 177. n. 3.* Adde Gothofred. *ad l. 48 §. fin. ff. de furtis lit. e.* Non obstat *l. 54. ff. eod.* quæ vulgò objici solet, quoddres, quæ ex pecunia dotali comparata, dotales esse videantur. Nam quamvis vel maxime concedatur, res & mobiles & immobiles ex pecunia dotali emittas, videri dotales: nondum tamen exinde sequitur, prædia idèò, quia subtilitate legum videntur dotalia; utpote ex pecunia dotali comparata, rei quoque veritate esse dotalia & uxori ita quaesita, ut eâ defunctâ ad ejus heredes pervenire deberent. Intelligenda enim est *d. l. 54.* in hunc tantummodò effectum, ut si res talis soluto matrimonio adhuc penes maritum vel ejus heredem extet, personali actione pro dote condici, vel etiam juxta *l. 30. C. eod.* utiliter vindicari possit, si maritus vel ejus heredes solvendo non sint, Gothofredus *ad d. l. 12. C. de jure dot. lit. o. C. ad d. l. 54. ff. eod. lit. d. Mollerus ad Const. XXI. P. 3. n. 29. Carpzov. ad d. Const. D. 28. Eckolt. ad ff. tit. de fundo dotali § 2.*

§. 39. Aliter pronunciant Dd. si fundus ex pecunia dotali nomine uxoris emtus, ipsi traditus & vacua ejus possessio in judicio traditus, wann nach geschæhener Auflassung des Guth der Frau in Lehn gegeben worden / Mollerus *l. c. n. 32. Berlich l. c. n. 80. 81. Carpzov. ad d. Const. Def. 29.* Sibi enim imputet maritus, quod passus fuerit, pecuniam dotalem conversam in rem immobiliam

bilem esse, ejusque dominium præcedente prius resignatione judiciali per investituram in ipsam uxorem translatum. Nec est, quòd hic regerat aliquis, & hoc casu prædium esse mariti, quia res, quæ furrogatur in locum alterius, ejusdem effectus sit cum re illa, in cujus locum furrogata, Glossa in l. 1. §. 10. ff. si quis testam. lib. esse juss. Fallit enim hæc regula, prout eam cum Bartolo limitant Hunnius *Tractat. Feudal. cap. 9. p. 161.* & Carpzovius P. 2. C. 12. D. 2. n. 5. & P. 3. C. 23. D. 30. n. 9. & 10. si furrogati & principalis diversa appareat ratio, aliudque in uno specialiter expressum, quod in altero dispositum non est; qualem diversam Juris Saxonici dispositionem circa mobilia & immobilia Uxoris defunctæ bona nemo ignorat.

§. 40. IX. An LECTOS & LINTEAMINA jure mobiliari maritus lucrari possit, dubitare licet, cum regulariter omnes cum linteis lecti ad Geradam spectent, nec nisi unicuique marito sit relinquendus, *Land Recht lib. 3. art. 38. vers. Stirbet des Mannes Weib/welche ihrer Nisset die Gerade nimmt/die soll von der Gerade dem Manne berichten sein Bette. Weichbild art. 23. vers. Stirbet es nem Manne sein Weib / ihre nechste Nisset nimmt die Gerade / sie soll aber dem Mann sein Bett berichten / als es stund / da sein Weib noch lebet.* Nihilominus tamen cum à Gerada excipiantur lecti, quos caupo pro receptandis viatoribus in diversorio publico habet, *Weichbild d. art. 23. ibique Glossa num. 24. Glossa in Lande Recht lib. 1. art. 24. n. 2. in fine, Coler. P. 1. Decis. 60. n. 31.* & quidem sine distinctione, sive ipse maritus, sive uxor cauponariam exerceat, *Carpzov. P. 2. C. 14. D. 37. n. 3.* inde non incongruè quaeritur, an ejusmodi lecti, qui Geradæ accenseri nequeunt, pertineant ob jus mobiliare ad maritum, an verò ad reliquos uxoris hæredes?

§. 41. Ad decidendam hanc controversiam duæ hic præmittendæ distinctiones, quarum prior à se invicem secernit lectos, qui uxoris sunt, à lectis mariti. Nam & viros habere proprios lectos, quos ad usum rei familiaris communem comparaverunt, eorumque proprietatem uxoribus non concesserunt, v. g. opifices pro usu discipulorum suorum, docet *Carpzov. ad d. Cynst. 14. D. 30. n. 6.* Ex qua ratione lecti in hospitiiis mercenariis maritorum reperti, præ-

præsumuntur esse ipsorum maritorum, ac proinde in præsentem quæstionem non venire certum est. Quod si verò constet lectos esse uxoris, ulterius dabitur, an post mortem ejus jure mobiliari maritus illos retinere queat, si diversorium sit uxoris? Negant illi, qui lectos in diversoriis pro rebus immobilibus habent, quam opinionem fovent Petrus Heigius apud Mollerum *ad P. 3. C. 36. n. 5.* Joh. Svevius *de Rer. & Verb. Signif. lib. 2. pag. 324.* Berlich. *P. 3. Concl. 30. n. 24.* Schultze *in Synops. l. c.* Hahnus *ad Wesenb. tit. de Rer. Divis. num. 4. vers. Nisi per interpretationem,* Castel. *in Spec. Jur. Univ. l. c.* ubi delendum erit sphalma typographicum & legendum, *sed ad mobilia non referuntur.*

§. 42. Et certè hæc opinio non omni destituitur plausibili probabilitate, cum sæpè res mobiles pro immobilibus ob destinationem & cohærentiam reputentur. Hinc notanda quoad hanc quæstionem altera distinctio inter destinationem realem sive cohærentiam per modum affixi, structi vel injecti, wann etwas Erda Meidt und Nagelste gemacht worden & inter destinationem præsumtivam. Prior cohærentia, si non temporis causâ, sed in perpetuum facta, destruit qualitatem rerum mobilium, easque in immobiles convertit, ita ut ea, quæ suâ naturâ mobilia sunt, si affigantur, portiones domûs fiant, *l. 12. §. 23. ff. de instr. vel instrum. leg.* Posterior verò id ipsum operari nequit; unde & aliæ res in diversoriis mobiles ad usum quotidianum atque perpetuum destinatæ, v. g. menfæ, mappæ, orbes, patinæ, cochlearia &c. inter mobilia non numerantur.

§. 43. His præsuppositis affirmamus cum Andr. Goldbeck *de Jure Gerad. cap. 4. n. 54. seqq.* Carpovio *P. 3. C. 24. D. 10.* Richtero *Vol. 2. Consil. 43. num. 6.* Maritum lucrari quoque lectos & linteamina Uxoris in diversorio publico: existentia, licet in usum hospitem ac peregrinorum sint confecta & adhibita. Non obstat *l. 17. §. 7. ff. de Actio. Emr. Vend.* quod Labeo generaliter scribat, ea quæ perpetui usûs causâ in ædificiis sunt, ædificii esse. Si enim accuratè inspiciamus antecedentes hujus legis paragraphos, patet ad oculum ex *pr. verb. Etiam si ædificio cohærent,* ex *§. 7. verb. Tametsi ad eam rem comparata,* & ex *§. 4.* non solum respici, an aliquid cohæreat ædibus, sed simul requiri ut positum

five affixum sit perpetui usus causâ. Cùm proinde *d. l. 17. §. 7.* intelligenda tantum sit de (1.) affixis (2.) in perpetuum usum, non contrariari nobis potest de Lectis loquentibus, qui nequaquam cubiculis diverforiorum affiguntur. Sicuti ergo Cilicia vela ædium non sunt, *d. l. §. 4.* quamvis idèò comparata, ne ædificia vento vel pluviam laborent, *l. 12. §. 17. ff. de instr. vel instrum leg.* ita nec lecti in diverforiis, licet ad quotidianum usum instructi, pro partibus ædium ac quasi immobilibus haberi debent.

§. 44. Ex *b. l. 17. §. 10.* simul constat, quòd X. LIGNA etiamsi præparata & ad ædificium destinata, ædium tamen non sint, ac propterea rectè mobilibus accenseantur, & ita in Collegio Jenensi pronunciatum esse mense Decembr. Anno 1640. testatur Richter *Part. 1. Decis. 56. num. 11.* Idem XI. de TEGULIS dicendum esse, quæ nondum ædificiis impositæ, quamvis tegendi gratiâ allatæ sunt, docet Javolenus in *l. 18. §. 1. ff. de Act. Emi.* Quòd si verò aliquid ex ædificio detractum, ut iterum reponatur, pars ædificii manet, *d. l. 17. §. 10. & d. l. 18. §. 1. ff. d. r.*

§. 45. XII. De MERCIBUS, quarum appellatione omnes negotiationes continentur, *l. 1. §. 1. & l. 5. §. 4. ff. de tribu. act.* controversantur inter se Dd. utrum defunctæ uxore ab ipsa relicta ad maritum superstitem pertineant? Negativam tuentur, qui merces in tabernis inter immobilia reputandas esse contendunt; in quam rem adducunt *l. 34. pr. ff. de pignor. & hypoth. l. 76. ff. de iudiciis l. 32. §. 2. ff. de Usu & Usufr. leg.* Affirmativa tamen magis arridet sententia, quia merces in se & suâ naturâ mobiles sunt, quam proprietatem Leges Civiles fingendo non immutârunt, sed potius confirmârunt in *l. 66. ff. de V. S. Joh. Svevius d. tr. lib. 2. pag. 324.* Hinc benè concludimus, merces, cuiuscunque sint generis, post mortem uxoris mariti lucro cedere, Berlich. *d. Conclus. 30. n. 22. seqq.* Schulz. in *Synops. Instit. l. c. Carpzov. ad dict. Cons. 24. D. 9.* Richter *Vol. 2. Consil. 334. n. 2.* Et hanc sententiam peculiari Rescripto confirmavit JOHANNES GEORGIUS I. Elect. Sax. beatissimæ memoriæ de dato 24. Januar. 1617. ad Scabinos Lipsienses, quod verbøtenus recitat Johann. Philippi *ad Decis. Elect. L. X. Obs. 2. n. 13.*

§. 46.

§. 46. Ad allegatas Leges obstantes sine negotio responde-
re licet. Nam l. 34. pr. ff. de pign. & hypoth. disquirat, an appella-
tione Tabernæ, quæ creditori data pignori est, merces in ea exi-
stentes obligatæ videantur? Præsupponit autem ipsa Lex talem
tabernam, quæ per se inutiliter pignori datur, qualis est in solo
publico posita, aut de publico conducta, Gothofr. ad h. l. li. 5. &
hoc casu respondet ea. quæ mortis tempore debitoris in taberna
inventæ sunt, pignori obligata esse. Sed exinde non conficitur,
merces in taberna repertas, quasi partes tabernæ obligatas videri;
Imò magis à contrario sensu inferimus, non obligari merces pi-
gnori data tabernâ, si modò hæc ipsa per se recte & efficaciter
obligari possit. Committitur ergò fallacia causæ, cum ratio de-
cidendi genuina in qualitate mercium quæritur; cum tamen in
præsentî casu respiciatur ad mentem contrahentium, ita ut ver-
ba debitoris, qui tabernam, quam tamen non poterat, pignori lo-
co promisit, metonymicè potiùs sint interpretanda, quam pro
inanibus & dolosis habenda.

§. 47. Altera lex obstat 76. ff. de Judiciis est quidem satis
notabilis, quòd in ea ex hypothesi admittant Jcti doctrinam Epi-
cureorum de Atomis; ceterum quoad præsentem controversiam
statum vix quicquam contra nos probare potest. Ambabus enim
largiamur manibus, quòd partibus commutatis eadem res mane-
at: ex eo tamen concludere nequaquam licet rem manentem pro
immobili esse habendam. Assumamus loco exempli ex ipsa lege
Navem, de quâ dicitur, quòd quamvis sæpiùs refecta, ut nulla ta-
bula eadem maneret, quæ non nova fuisset, nihilominùs tamen
eadem navis existimetur. NAVEM verò, hoc non obstante, esse
rem mobilem, discimus ex l. 1 §. 6. & 7 ff. de vi & vi arm. l. 20 §. 4.
ff. quod vi aut clam. ubi his interdictis, quæ ad res mobiles non per-
tinent, nec ea, quæ in navi sunt, continentur, Berlich. d. Concl. 30.
n. 14. Carpzov. P. 3 C. 24 D. 7. n. 6 Wissenbach ad ff. tit. de Legat.
3. Disp. 2. ib. 9. & tit. de vi & vi arm. Disp. 23. ib. 25. in fine.

§. 48. Denique non nobis contraria est d. l. 32. §. 2. ff. de Usû
& Usufr. leg. ex qua Matth. Colerus de Process. Executivo Part. 2.
cap. 3. n. 6 merces & alia ad vendendum deputata non venire
appellatione mobilium, probare conatur. Sed frustra. Si enim
inspi-

inspicimus casum d. l. relictus erat uxori ususfructus domuum & omnium rerum, quæ in domibus erant; hinc postea quærebatur, an sub hoc legato etiam lanæ mercis causâ paratæ & purpuræ continerentur, quia in legatis domibus essent. Negat J. C. U. & suam decidendirationem non in distinctione rerum, an mobiles, an immobiles sint, fundatam cupit, sed in voluntate testatoris, quem de his legandis, quæ venalia ibi essent, non sensisse scribit *seq. §. 3.* Quòd autem testator non senserit de mercibus legandis, videtur ex eo colligi posse, quod res certo loco demonstraverit, *vers. qua in his omnibus erunt.* Ubi verò legantur mobilia certo loco demonstrata, veluti domus vel fundus cum iis, quæ ibi sunt, ibi neque merces venales, neque pecuniæ, neque animalia continentur, *l. 41. §. 6. l. 44. l. 79. §. 1. ff. de legat. 3. l. 1. C. de V. S.* Secus est, si legentur mobilia generaliter & simpliciter sine certi loci demonstratione, Bachovius *d. tr. de Pignor. & Hypoth. lib. 1. cap. 6. n. 8.* Wissenbach *ad ff. d. Disp. 2. ib. 9.*

§ 49. XIII. METALLICAS PARTES, quæ vulgò *Ruckus* nominantur, in præjudicium liberorum marito sæpè assignata fuisse testatur Carpzovius *P. 3. C. 25. D. 1. n. 1.* hujusque sententiæ argumenta & rationes ex Christoph. Zobelio *P. 2. Differ. 10.* adducit Berlich. *P. 3. Concl. 35. n. 2.* Rectius tamen contrarium postea in Electoratu Saxonix est receptum ob *l. 3. §. 6. in fine, l. 5. pr. & §. 1. ff. de reb. eor. qui sub tut. vel cur.* confirmatumque per *Constitutionem Electoral. m. XXV. Part. 3.* ita ut ipsæ partes metallicæ immobilibus, proventus verò sive reditus ex istis, si jam separati & percepti sunt, mobilibus accenseantur atque defunctæ uxore, ad maritum superstitem devolvantur, quamvis ab ipso nondum realiter fuerint apprehensi, ob sie gleich aus der Gemein schaft nicht abgehohlet. Reinhard Rosa *in Addit. ad Moller. d. Const. n. 9.* Berlich. *d. Concl. 35. n. 10.* Carpzov. *ad d. Const. D. 2 n. 6. seqq.*

§. 50. XIV. Videamus, an & MOLENDINA in censum rerum mobilium veniant, & post mortem uxoris marito cedant? Notissimum autem est, molendina esse triplicis generis: alia aquatica, quæ in solo ac ripis fluminum exstructa conspiciuntur, alia navalia quæ instar navium super aquis moventur, denique quædam pneumatica, in quibus venti ad molendum tanquam operarii sunt conducti,

ducti, uti loquitur Francisc. Baco Verulamius *Histor. Ventor. Præfat.*
De Aquaticis nullum est dubium, ad immobilia pertinere, quoniam
terris fluminum adhærent: de ceteris vero non adeo expedita
res est.

§. 51. Quod Molendina Navalia attinet, ea rebus immobilibus
accensenda esse existimant Sigism. Finckelthaus. *Disp. Feudal. 3.*
controvers. 20. Joh. Hering *de Molendiniâ q. 8. n. 16.* Hahnus *ad We-*
senb. tit. de Rer. Divis. n. 4. verb. Nisi per interpretat. Dn. Struvius
in Synt. Jur. Feudal. cap. 6. th. 11. n. 6. & in Syntagm. Jur. Civil. Exercit.
45. th. 104. ob duplicem rationem: primo, quia eorum usus non
sicuti navium consistat in eo, ut de loco in locum moveantur, sed
ut subsistentia in certo loco eundem, quem aliâ molæ, quas æque
versant, præbeant usum; deinde, quoniam funibus aliisque me-
diis firmiter terræ alligari soleant, weil sie an Brücken/Pfälen oder
Änckern auf dem Wasser fest gemacht werden.

§. 52. Non obstantibus tamen his rationibus ab hac senten-
tia discedunt Ludwel. *Exercit. Justin. V. th. 1. lit. c. & in Synopsi*
Jur. Feudal. cap. 12. pag. 251. Colleg. Jur. Arg. *tit. de Rer. Divis. th.*
56. Wissenbach *ad ff. Disp. 23. th. 25. in fine.* Arumæus *Disput. Feudal.*
4. th. 8. Berlich. *P. 3. Concl. 30 n. 12.* Carpzov. *P. 3. C. 24. D. 8. n.*
3. Richter *Vol. 2. Const. 334 n. 3.* quibus & nos calculum nostrum
adjicimus in præsentî quæstione, quam non leviter probatam da-
mus ex *l. 60 ff. de A. R. D. junctâ l. 18 pr. ff. de Act. Empt.* Quemadmo-
dum enim granaria sive horrea frumentaria, ex tabulis lignicis facta
mobilia nequaquam solo cedunt, quamvis ei sint inædificata, nisi &
stipites eorum in terra fuerint defossi; ita nec molendina navalia,
licet funibus terræ sint alligata, pro immobilibus haberi debent,
cum facile salva & integra de loco in alium transvehi locum, ibi-
que usui esse possint.

§. 53. Idem de Molis alatis, quæ à ventis commoventur,
censent Joh. Borcholet *de Feud. cap. 6. n. 11.* Frid. Pensöld. *in Ad-*
dit. ad Coler. P. 2. Decis. 286. n. 287. Berlich. *d. Concl. 30. n. 13.*
Colleg. Jur. Arg. *l. c. & Carpzov. l. c. n. 5.* easque inter res mobi-
les referunt, per *d. l. 60 ff. de A. R. D.* Verum enim vero satis ma-
nifeste ex *d. l.* apparet, Jctum non loqui de quibuslibet granariis,
sed diferte de mobilibus, qualia non sunt, quorum stipites terræ

D

fix-

firmiter insiti, *d. l. 18. pr. ff. de Act. Emt.* Illa proinde granaria & molendina, quorum columnæ mediæ, inferiores trabes & tigna transversaria ita terræ cohærent, ut nisi omnia dissolvantur, destruantur & effodiantur, in alium locum transferri nequeant, pro rebus mobilibus habere nequaquam debent, licet superiores partes, ut eo commodius vento alæ versentur, circumcirca agitari possint. Vide præter *Dd. eb. 51. allegatos* Ernest. Cothmann. *Vol. 3. Resp. u. n. 17. & Resp. 12. n. 22.* Joh. Philippi *in Usu Pract. Instit. Vol. 3. Eclog. XI. & ad Decis. Elect. LIII. Obs. 1. n. 7. 24. seqq.* Pertinebunt ergo defunctæ uxore molendina pneumatica non ad maritum, sicuti navalia, sed ad ceteros heredes.

§. 54. XV. Lucratur maritus omnem numeratam uxoris PECUNIAM, sive præsidii causa & ad conservandam familiam fuerit seposita, sive ad emtionem rerum mobilium aut etiam ad negotiationem destinata, Berlich. *d. Concl. 30. n. 2. seqq.* Carpzov. *P. 3. C. 2. 3. D. 7.* Non obstant. *l. 79. §. 1. ff. de legat. 3. & l. 3. §. 6. ff. de contr. tut. ab.* quarum argumento pecuniam emtioni prædiorum destinatam pro re immobili esse habendam, probare conatur Wiffenbach *ad Instit. Imperial. Disput. X. eb. ult.* Nam quod *d. l. 79.* concernit, eandem pro contraria potius sententia adduci posse, patet ex ipsius Wiffenbachii *Comment. ad ff. d. Disp. II. eb. 9.* ubi *arg. b. l.* negat legato immobilium contineri pecunias emtioni prædiorum destinatas. Respondet Idem simul & ad *d. l. 3. §. 6.* quod scilicet pecunia pupillorum & minorum deposita ad comparationem prædiorum, saltem quoad alienationem sine decreto non faciendam ex singulari pupillorum & minorum favore jure rerum immobilium censeatur. Diluit denique *ibidem* de destinatione objectionem, pluribusque exemplis demonstrat, hoc *Dd. brocardicum*, quod destinatum haberi debeat pro actu consummato, haud universaliter verum esse. Adde Gothofred. *ad l. 58. §. 1. ff. pro socio lit. f.*

§. 55. Ea quoque pecunia, quam aliis creditam mulier moriens reliquit, marito debetur, etiamsi sub usuris vel ad Cambium elocata fuerit, Berlich. *P. 3. Concl. 33. n. 13.* Carpzov. *dist. Const. Def. 9.* Ne hic attenditur distinctio, an viva uxore solutionis dies venerit, an non, siquidem utroque casu marito acquiri

san-

lancitum est in *Constit. Saxon. XXIII 23. Part. 3.* ubi Carpzov. *Def. 8.* Richter *d. sect. 4. membr. 2. n. 27.* Dn. Stryk *l. c. §. 4.* Pertinet huc quoque Sors, pro qua quis pensiones annuas cum hac conditione emit, ut ipsi singulis annis integrum sit, illam erogata pecunia summam recuperare. Cum enim contra naturam annuorum reddituum redimibilem, *vid supra §. 20.* hoc pactum sit adjectum, inde pecunia hoc casu pro credita & sub usuris mutuo data habetur, quæ ad maritum post mortem mulieris pervenire debet, Reinhard, Rosa *ad Moller. in Const. 24. Part. 3. n. 4.* Berlich. *d. Concl. 34.* Carpzov. *d. P. 3. C. 24. D. 4. n. 5.*

§. 56. Nec deneganda marito est pecunia ex alienatione bonorum uxoris immobilium, siue dies solutionis jamjam venerit, siue etiam statis atque distinctis terminis adhuc sit solvenda, Carpzov. *P. 3. C. 21. D. 9. n. 3.* Berlich. *P. 3. Concl. 31. n. 8.* Ut autem ejusmodi alienatio subsistere, & marito prodesse possit, præcedere eam debet non modo mariti consensus, utpote qui non nisi in casu necessitatis & alimentorum causa omitti potest, Carpzov. *lib. 5. Resp. 24. n. 13.* & *P. 2. C. 15. D. 25.* sed & alius Curator uxori adhibendus, ut ejus præsentia & autoritas omnem fraudem, quæ de marito hoc passu præsumi posset, Coler. *Part. 2. Decif. 286. n. 73 seqq.* purget, Berlich. *P. 3. Concl. 29. n. 85. seqq.* Carpzov. *P. 3. C. 23. D. 31.* Quod vero Frid. Pensold. *in Addit. ad Coler. Decif. l. c. n. 209.* & Berlich. *l. c. n. 95. 96.* decretum magistratus & causæ cognitionem argumento eorum, quæ de minore in jure expressa sunt, ad immobilium uxoris alienationem necessario requirant, id displicet Carpzovio *d. Def. 31 n. 7. seqq.* qui nec in praxi hoc ipsum attendi putat. Richterus tamen *Vol. 2. Consil. 192.* distingvit, utrum Uxor collaterales tantum post se reliquerit, an liberos, an vero matrem. Ratione liberorum causæ cognitionem & magistratus decretum intervenire debere existimat, non etiam respectu collateralium atque ascendentium, & hanc sententiam præjudiciis nonnullis illustrat. Adde Dn. Struvium *in Synec. Jur. Civ. Exercit. 38. th. 41.*

§. 57. Quæstio quoque hujus loci est, an Marito restituenda sit pecunia, si venerit casus, ut prædium ab uxore sub pacto reversionis emtum ea defuncta, refuso pretio redimatur? Vi-

debat^r affirmandum esse per ea, quæ in similibus tradunt Cynus *super l. ea demum 6. C. de Collationibus n. 2. in fin.* Tiraquell. in *Retract. Consanguin. in fin.* Rauchbar *Part. 1. quest. 37. n. 19. seqq.* quorum præcipua ratio hæc est, quod ejusmodi contractus esset conditionalis, & ideo ejus resolutio deberet retrotrahi ad ipsius contractus initium, ita ut pretium ex retrovenditione perveniret ad eos, ad quos pertinuisset, si emtio-venditio sub tali pacto celebrata nunquam fuisset. Plures hujus opinionis sectatorum rationes adducit Berlich. *Part. 3. Concl. 30. n. 29. & 30.* ad quos tamen *numm. subseqq.* etiam respondet.

§. 48. Negamus ergo cum Berlichio *l. c.* & Carpzov. *lib. 5. Resp. 30. & P. 3. C. 23. D. 31.* pretium facta relutione prædii marito deberi. Cum enim talis venditio non sit sub conditione contracta, sed saltem pacto conditionali modificata, per se vero pura, ita ut pleno jure dominium in emtorem sit translatum; hinc etiam non retrotrahenda erit Revenditio ad ipsius contractus initium, quod alias in contractibus conditionalibus fieri facile largimur. Accedit, quod in hac successione statutaria unice respiciatur, qualia & quanta revera fuerint bona tempore mortis defunctæ. Hujus tamen asserti duplicem Dd. ponunt limitationem, (1.) si hæc venditio in fraudem usurariam facta; quo casu, quamvis emtionis-venditionis cum pacto de retrovendendo expressis verbis mentio fiat, contractus tamen pignoratitius & usurarius iudicatur, Carpzov. *P. 2. C. 1. D. 2. n. 11* hinc sicuti alia pecunia sub usuris credita ad maritum pertinet. (2.) Si actio retrovenditionis vivente adhuc muliere fuerit instituta, quæ existente licet relutionis termino vana effugia quærens processum retardavit, ac lite pendente mortem obiit. Nam hoc casu sine culpa sua hoc lucro non defraudandus maritus erit.

§. 59. Restat, ut videamus, quid juris sit circa pecuniam, quæ uxori à coherede de bonis immobilibus ex patris, matrisve aut alterius cujusvis hereditate titulo familiæ herciscundæ singulis annis aliisve solutioni præfinitis intervallis debetur? Distinguunt Dd. utrum viva uxore solutionis dies venerit, an non: priori casu ut rem mobilem marito adjudicant, posteriori vero rebus immobilibus accensent. Et hanc sententiam non modo observantia
fori

fori Saxonici, sed & expressa *Constitutio Elector. XXI. Part. 3.* comprobavit, ad quam vide Mollerum & Carpzovium *Def. 1. 4. 5. & 6.* ubi simul docet, quod maritus nequidem pro rata temporis, si paulo ante solutionis diem decesserit Uxor, vel etiam si intra trigesimum post mortem uxoris dies solutionis venerit, ex pecunia hereditaria quicquam lucretur, secus quam statuunt *Co-lerus Part. 2. Decis. 286. n. 163.* *Berlich. Part. 3. Conclus. 31. n. 12. 13.*

§. 60. Allatæ tamen distinctionis nullus est usus, si talis hereditaria pecunia statis temporibus cum usitatis ac legitimis usuris, *neben den and, üblichen Zinsen* à coherede Uxori solvi debeat. Usurarum enim perceptio efficit, ut amittatur jus in re, quod alias uxor haberet, nisi potius personam & fidem creditoris sequi voluisset. Pertinebit ergo etiam ejusmodi pecunia hereditaria ad maritum, licet ejus dies nondum venit, quia hoc casu cessat ratio, propter quam pecunia hereditaria, cujus dies nondum venit, alias pro re immobili habetur, quæ in eo fundata est, quod Uxor ante solutionis diem æque jus hereditarium in re illa immobili retineat, atque alter coheres, cui res in divisione cessit, *Berlich. P. 3. Conclus. 31. n. 14.* *Carpzov. d. Const. 21. Def. 1. n. 9.*

§. 61. XVI. De REBUS PRETIOSIS MOBILIBUS
dubium alicui suboriri posset, an & eas lucretur Maritus, cum alias communiter immobilibus æquiparari soleant, *Rauchbar Part. 1. quest. 26. num. 35.* *Gothofred. ad l. 22. C. de administrat. tut. sit. f.* Ita videmus ejusmodi res domino suo præstare immunitatem satisfaciendi, licet per *Constit. Saxon. V. Part. 1.* ille duntaxat Actor à satisfaciendo sublevetur, qui in terris Electoratus immobilia bona possidet, *Carpzov. ad d. C. 5. Def. 19.* *Zanger de Exceptionum Part. 2. cap. 21. num. 35.* Similiter quoque res Minorum pretiosæ ad instar immobilium sine decreto Magistratus distrahi non possunt, *d. l. 22. C. de administr. tut. Carpzov. P. 2. C. 14. D. 69. §. lib. 6. Resp. 118. n. 22.*

§. 62. Ceterum cum in dictis casibus comparatio rerum pretiosarum cum bonis immobilibus saltem secundum quid ex specialibus rationibus sit instituta, hinc simpliciter accipienda & ad quovis casus emergentes applicanda non est. *Quemadmodum*

dum ergo ob generalitatem textuum Juris Feudalis feuda in rebus mobilibus pretiosis constitui nequeunt, licet res pretiosæ immobilium jure nonnunquam censeantur, Hunnius *Tract. Feudal. cap. 9. pag. m. 159.* Ludwel. in *Synops. Jur. Feudal. cap. 12. pag. 212.* Ita etiam generalitas textuum Juris Saxonici efficit, ut maritus hujus generis res lucretur, nec eæ ad uxoris heredes ac si immobiles essent, perveniant, Coler. in *sapius alleg. Part. 2. Decis. 286. n. 47. seqq.* Berlich. *P. 3. Concl. 29. n. 54.*

§. 63. Tandem etiam XVII. Marito debetur TORCULAR sive PRESSORIUM, quo in prædio uxoris à maturis uvis mustum vindemitores extorquent, una cum labris ac lacubus ceterisque vindemitoriis instrumentis, quia partim sunt portabilia & facile ab uno loco in alium moveri possunt, partim quia eorum avulsio non inducit aliquam ædificii deformitatem, Colerus *d. Decis. 246. n. 32.* Richter *Vol. 2. Consil. 334. num. 1.* Carpzovius *P. 3. C. 24. D. 7. n. 9.* ubi simul mense Junio Anno 1633. ita Lipsiæ pronunciatum refert.

§. 64. Nihil autem interest, siue Uxoribus Mobilia in territorio Saxonico existant, siue alibi in peregrinis provinciis, ubi Jus Saxonicum non viget, reperiantur, Rauchbar *Part. 1. Quest. 16. num. 7.* Berlich. *P. 3. Concl. 29. n. 109.* Carpzov. *P. 3. C. 23. D. 13.* Cujus rei hæc est ratio, quod Mobilia personam sequantur, ubicunque etiam terrarum inveniantur. Cum ergo Persona illis se submisisse Statutis dicatur, ubi domicilium constituit, hinc & in successione mobilia Statuta domicilii attenduntur, Carpzov. *P. 3. C. 12. D. 13.* Dn. Stryk *d. Tract. cap. 2. art. 3. §. 3.* Sola tamen habitatio domicilium non efficit, sed præter possessionem, siue ea sit propria, siue conducta, siue precaria vel gratuita, requiritur constitutio rerum & fortunarum suarum cum deliberato animo permanendi perpetuo eo in loco, quem inhabitamus, Richter in *Tr. de Success. ab intest. proem. num. 23.* Quamvis proinde Uxor majoris securitatis vel curandæ valetudinis, vel alia de causa in certo loco extra Provincias Saxonicas ad tempus habitaverit, & ibi decesserit, lucratur tamen maritus mobilia, si perpetuum domicilium in Saxonice ditionibus constitutum habet. Quod si plura in diversis locis, partim intra, partim extra terri-

territorium Saxonix contracta sint domicilia, *l. 5. l. 27. § 2. ff. ad municip.* in arbitrio mariti erit, secundum cujus domicilii Statuta succedere velit, *Carpzov. lib. 6. Resp. 38.*

§. 65. Remanent ergo præmortua uxore, omnes omnino res mobiles marito, excepta sola Gerada, salvaque Legitima, quæ Liberis aut Parentibus debetur. Et quidem quod Geradam concernit, tenetur maritus res ad eam pertinentes relinquere filiabus aut proximæ cognatæ, nisi Statuta specialia locorumque consuetudines aliud jubeant. Confer *supra §. 27. seqq.* Si vero forte Maritus universâ jamjam apprehenderit mobilia, incumbit ipsi necessitas edendi vel inventarium confectum, vel juratoriam saltem bonorum utensilium designationem, *Carpzov. P. 3. C. 23. D. 14 Richter Part. 1. Decis. 58. n. 14. Philippi ad Decis. Elect. Saxon. XXI. Obs. 1. n. 3.* Similiter quoque mediante inventario, vel eo deficiente, juramento suo bona tam immobilia, quam mobilia indicare debet, si Legitima illis, quibus in linea descendente vel ascendente debetur, est assignanda vel supplenda, *Richter l. c. n. 16, 17.* In linea verò collateralis fratribus atque sororibus defunctæ legitima de bonis mobilibus exhibenda non est, *Idem de Success. ab intest. §. 4. m. 2. n. 35.* Quemadmodum autem in Legitimam filiarum imputatur Gerada in favorem patris, *Constit. Elect. Sax. XI. Part. 3.* ibique *Carpzov. Def. 1. 2. 3. & 4.* ita vicissim pater non modo de ceteris rebus mobilibus, sed etiam de Gerada, si ea ex statuto ipsi deferatur, Legitimam filiorum maternam supplere debet. *Carpzov. lib. 6. Resp. 49.*

§. 66. CAUSA FINALIS hujus Juris Mobilis est Acquisitio. Acquiri enim Marito hereditatem Uxoris, quæ potissimum olim in rebus mobilibus consistebat, cum immobilia ex antiquis Saxonum legibus mulieres vel nulla, *Carpzov. Part. 3. Constit. 23. Def. 22. n. 4.* vel sane pauca possiderent, æquitati consentaneum videbatur, partim ob mutuam affectionem conjugalem, partim ob onera matrimonii, propter quæ alias fructus dotis marito cedunt, *l. 2. C. de Jure dot.* Hæc posterior tamen ratio non sola & à priori separata arripi debet, ne cogamur admittere, illos maritos incapaces successionis esse, quibus vel uxor statim post contractas nuptias mortua, vel etiam in do-

mibus

nibus Socerorum alimenta subministrata fuerunt, Carpzovius *d. Const. 23. Def. 20.*

§. 67. Sequuntur EFFECTUS, qui sunt vel lucrativi, respicientes commoda mariti ejusque heredum, vel onerosi, dum juxta contrarium sensum *l. 10. ff. de R. 7.* incommoda quædam maritum sequi jubent earum rerum, quarum ipse lucrum sentit. In lucro enim Maritus omnino ponere debet, quod Uxor eo non consentiente, nihil ex rebus mobilibus, licet omnia in iis consistant, in ejus præjudicium quocunque modo alienare & in aliam personam transferre possit, vel per testamentum, *Const. 1. Elector. Sax VIII. Part. 3* ibique Carpzovius *Def. 1 2. 3. 4. & lib. 5. Resp. 24. n. 1. & 2.* vel inter vivos donatione, aliove contractu, Idem *Def. 5. & d. lib. 5. Resp. 10. n. 23, Resp. 24. n. 3. Zobel. in Addit. ad Sand. Necht lib. 1. art. 31. lit. e. Philippi ad Decif. Elect. Sax. XXIV. Obs. 4.* Dissentit quoad eum casum, ubi nulla plane adsunt immobilia, & tunc uxori testandi facultatem de mobilibus concedit Berlich. *Part. 3. C. 9. n. 15.* sed ipsi jam satisfecit Carpzov. *d. Def. 4. n. 7. & Def. 8. n. 10.* distinguendo, quod nemini quidem libera testandi facultas auferri possit directo per pactum aut conventionem privatam, bene tamen per quandam consequentiam, vel etiam per modum condendæ legis. Hic effectus lucrativus tam efficax est, ut quamvis Sponsa per donationem inter vivos aliumve contractum pro lubitu mobilia sua alienare, & de iisdem vel mortis causa, vel in testamento disponere possit, nihilominus tamen ejusmodi donatio mortis causa aut testamentum consummato per consensionem thalami matrimonio iterum rescindatur, Carpzov. *lib. 6. Resp. 62.*

§. 68. Alter effectus lucrativus concernit commodum mariti heredum, ad quos etiam non agnita à Marito Mobilia devolvuntur, Carpzov. *P. 3. C. 14. D. 27. Richter Part. 1. Decif. 67. n. 26.* Cujus rei hæc est ratio, quod marito Mobilia ex particulari & ab hereditate separato titulo deferantur, *vide supra §. 2.* Hujusmodi autem lucra non requirunt agnitionem, sed sine ea ad heredes transmittuntur, Carpzov. *d. C. 14. D. 25.* ceu patet ex beneficio detrahendæ Falcidæ aut Trebellianicæ, quod etiam non acceptum ad heredes transfertur, *l. 10. C. ad L. Falcid. l. unic. C. quorum*

rum

rum legat. Eadem ratione Gerada ad proximam cognatam & res expeditoria ad Agnatos transmittuntur, licet Aditio nondum intertulerit, Carpzov. *d. Def. 25. n. 6. & Def. 26.*

§. 69. Effectus onerosi consistunt in eo, quod maritus teneatur solvere (1.) Impensas in exequias defunctæ uxoris factas conjunctim cum heredibus pro rata Mobilium, *l. 27. ff. de relig. & sumpt. fun.* Carpzov. *P. 3. C. 25. D. 19* (2.) Æs alienum respectu mobilium contractum, & quidem solus, si certo constet, & probari possit, uxorem ratione mobilium debere, conjunctim vero cum heredibus pro rata in casu dubio, ubi incertum est, an mobilium, an immobilium nomine defuncta creditoribus suis obligata fuerit, Mollerus *ad P. 3. Conf. 23. num. 10.* Berlich. *P. 3. Concl. 29. num. 115. seqq.* Carpzov. *P. 3. C. 25. D. 15. & 16.* Quod si vero immobilia non sufficiant ad solvenda debita horum nomine contracta, tenebitur etiam in subsidium maritus; cum potior habenda sit ratio creditorum, qui de damno evitando solliciti sunt, quam mariti de lucro captando certantis, *arg. l. 14. §. 1. ff. de relig. & sumpt. fun. l. 26. ff. de damno infecto.* Carpzov. *l. c. Def. 17.* Differt hociplo Jus Saxonicum à Jure Civili, ubi ante omnia de mobilibus, & his demum deficientibus ex immobilibus bonis æs alienum exsolvendum, *l. 17. §. 2. ff. de re jud.* Berlich. *l. c. n. 114.* Carpzov. *d. Def. 15 n. 1. 2.*

§. 70. Ad Effectus referri quoque debet Jus Retentionis, quod majoris securitatis gratia, *l. 25. l. 204. ff. de R. 7.* in domo vel fundo defunctæ competit marito, ut non teneatur inde discedere, donec de mobilibus ipsi satisfactum fuerit, Mollerus *ad P. 2. Conf. 25. n. 11.* Berlich. *P. 2. Concl. 32. n. 28.* Carpzov. *ad d. Conf. 25. D. 18.* Idem Jus mariti quoque heredibus competere videtur, non ideo tantum, quod Jus Retentionis ad successorem singularem transire soleat, Mollerus *l. c. n. 6.* sed etiam ex natura correlatorum, quorum eadem est disciplina. Sicuti ergo viduæ ejusque heredibus in bonis defuncti mariti competit Retentionis Jus, Carpzov. *d. Conf. 25. Def. 16. n. 1.* sic quoque defuncta uxore marito ejusque heredibus idem jus denegari non poterit.

§. 71. Restant CONTRARIA, quæ Successionem Mobilium

E

bilia-

biliarem vel restringunt, vel plane tollunt. Primo autem loco connumeranda venit certæ portionis in PACTIS DOTALIBUS facta assignatio, qua contentus esse debet maritus, nec regressum ad intestatam mobiliū successionem habet, *Constit. Elect. Sax. XX. Part. 3. vers. Wann zwischen Eheleuten Ehestriftungen beredet ic.* ibique Rosa ad Moller. num. 10. in fine, Carpov. P. 3. C. 23. D. 1. Richter Vol. 2. Conf. 323. n. 3. & de Success. sect. 4. num. 5. Huctamen trahendum non est, si maritus in Tabulis dotalibus dicat, se cum certa summa pro dote velle contentum esse, Er wolle mit so viel Ehegelde und Heyraths-Guthe wohl zu frieden seyn / quibus verbis nequaquam lucro mobiliari renunciasse censendus est, prout Amplif. Facultas Juridica Lipsiensis respondit Menſe April. Anno 1664. ad consultationem Hansen Friedlebs von Embden.

§. 72. Secundo STATUTA LOCALIA & CONSVETUDINES faciunt cessare Dispositionem Juris Saxonici, cum vim legis habeant, & juri communi derogent, Carpov. ad d. C. 23. D. 2. Richter de Success. l. c. n. 7. Exemplum dedimus supra §. 72. Intelligenda vero sunt ratione mobiliū Statuta illius loci, ubi domicilium maritus habet. Conf. §. 64. Uxor enim idem cum marito domicilium habere censetur, nisi forte maritus à muliere in domum receptus fuerit, wann der Mann zum Weibe eingefreyet / und zu ihr eingefahren. Zanger de Except. Part. 2. cap. 1. num. 56. seqq. vel etiam si maritus vagabundam sectetur vitam, ac nulli constitutum domicilium habeat; Nam & hoc posteriori casu modum succedendi definiendum esse juxta statuta domicilii naturalis, sive loci, ubi oriunda est mulier, de cujus hereditate disceptatur, veritati consonum videtur. Adde Carpov. lib. 6. Resp. 40. n. 2.

§. 37. Tertio RENUNCIARE potest Maritus Juri de rebus mobilibus pro se introducto. Et hoc procedit etiam in præjudicium Creditorum suorum, Mollerus ad Const. 20. Part. 3. num. 18. Carpov. ad eandem Const. Def. 21. Non obstant edicto Prætoris, quod in fraudem creditorum alienata ipsis restituere jubet, §. 6. l. de Action. t. ff. qua in fraud. credit. quia talis maritus patrimonium suum non diminuit, sed id saltem agit, ne lo-
cuple-

cupletetur, *l. 6. ff. que in fraud. credit.* Debet autem ejusmodi Renunciatio expressa & specifica esse, cum renunciaciones sint stricti juris, nec præsumantur, Zanger *d. Tract. Part. 3. cap. 26. n. 219.* Böldus *in Consil. Tubing. P. 3. Conf. 134. n. 57. P. 5. Conf. 212. n. 14. seqq.* Richter *Vol. 2. Conf. 105. n. 11.*

§. 74. Quarto DESERENS malitiose Conjugem vel in perpetuum, vel ad certum duntaxat tempus, dum ægrotanti de cura & necessariis medicamentis non prospicit, ea intermorta nequaquam Mobilia consequitur, *Conf. Elect. Sax. XXVI. Part. 3.* ibique Carpzov. *Def. 1. n. 4. & Def. 4.* Zobel ad *Landes Recht lib. 1. art. 31. lit. g.* Berlich. *P. 3. Concl. 36. n. 16.* Richter *d. Tract. Sect. 4. membr. 4. num. 39.* nisi defunctæ injuriam sibi illatam vel expresse, vel tacite remiserit, Carpzov. *l. c. Def. 13. & 14.* Berlich. *l. c. n. 29. seqq.* Non tamen ipso jure mobilia perdit Maritus, sed tum demum, si defunctæ heredes descendentes privationem petierint, Carpzov. *l. c. Def. 11.* Collaterales autem & extranei plane experiri non possunt, Idem *Def. 12.* Alias limitationes quoad ægrotantem vide apud Berlich. *l. c. n. 41.*

§. 75. Idem dicendum de EXPELLENTE à se Uxorem, sive justam quodammodo causam habere videatur, sive non, nisi eam benigne iterum recipiat, Berlich. *l. cit. n. 35.* Carpzov. *l. c. Def. 6.* Richter *Vol. 2. Conf. 446. n. 3. & de Success. l. c. num. 33.* Et ut reliqua in compendium quasi redigamus, quoties Maritus contra officium maritale vel omittendo, vel committendo agit, toties portionem statutariam amittit, v. g. si denegaverit uxori ALIMENTA, Carpzov. *l. cit. Def. 5.* Berlich. *l. c. n. 49.* si uxorem falso adulterii ACCUSAVERIT, Berlich. *l. c. n. 13.* Carpzov. *l. c. Def. 8.* si NECEM ei fuerit molitus, Berlich. *l. c. n. 12.* Carpzov. *l. c. Def. 7.* si ejus mortem ab alio violento modo acceleratam non vindicaverit, Berlich. *l. c. n. 6.* si de adulterio suspectam, vel in eo deprehensam interfecerit, Idem *l. c. n. 3. & 4.*

§. 76. Altioris paulo indaginis quæstio est, an Maritus luero mobilium defraudandus sit, si casu fortuito & sine culpa sua Mulierem occiderit? Negat Gastel *in Spec. Jur. Univ. cap.*

25. n. 277. *in fine.* Contrarium tamen late deducit Christoph. Befoldus *in Consil. Tubing. Part. 235.* præcipuamque decidendi rationem desumit ex *l. 10. §. 1. ff. soluto matrim.* iniquum esse, ut maritus, si uxorem suam interfecerit, ob facinus suum dotem speret, lucrifaciat.

§. 77. Tandem etiam DIVORTIUM tollit omnem Conjugum successionem, Carpzov. *l. cit. Def. 17.* Richter *de Success. l. c. n. 41. 42.* non etiam Separatio quoad torum & mensam, si à Magistratu facta fuerit. Desertor enim hoc casu jus mobiliare non amittit, quoniam per Magistratum à cohabitatione absolutus officium suum neglexisse censendus non est, Carpzov. *l. c. Def. 15.* Dissentit Berlich. *l. c. n. 28.* & Richter *d. Consil. 446. num. 6.* Et hæc de amplissima pariter ac utilissima hac materia in quantum per ingenii tenuitatem, temporis angustiam, aliaque impedimenta licuit, festinanti calamo conscripsisse sufficiat.

DEO SIT LAUS ET GLORIA!

Ko 1924

X 236 64 19

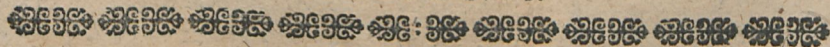

6.1
5

FELICITER!
DECRETO ET AUTORITATE
MAGNIFICI JCTORUM ORDINIS
IN
PERANTIQUA ELECTORALI HIERANA
MARITUS HERES
MOBILIARIS,
SECUNDUM JURA SAXONICA
DELINEATUS
IN
DISPUTATIONE INAUGURALI
PRO
LICENTIA
DOCTORALI
IN UTROQUE JURE
CONSEQUENDA
DIE NOVEMBR. ANNO 1677.
H. L. Q. C.
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI
SISTITUR
A
M. QUINTO SEPTIMIO
FLORENTE RIVINO,
LIPSIENSI.

LIPSIÆ,
Recusa typis Joh. Christoph. Brandenburgeri, 1704.

a 31